

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
YVESE BOTA
přednesené dne 2. října 2012¹

Věc C-399/11

**Trestní řízení
proti
Stefanovi Mellonimu**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunal Constitucional (Španělsko)]

„Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech — Evropský zatýkací rozkaz — Postupy předávání mezi členskými státy — Rozhodnutí vydaná v soudním jednání, kterého se dotyčná osoba nezúčastnila osobně — Výkon trestu uloženého v nepřítomnosti — Možnost přezkumu rozsudku — Listina základních práv Evropské unie — Článek 53“

1. V rámci této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je Soudní dvůr vyzván k tomu, aby vyložil čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy², ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, kterým se posilují procesní práva osob a podporuje uplatňování zásady vzájemného uznávání rozhodnutí na rozhodnutí vydaná v soudním jednání, kterého se dotyčná osoba nezúčastnila osobně, a případně posoudil jeho platnost³. Soudní dvůr je rovněž vyzván, aby poprvé upřesnil rozsah článku 53 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

2. Projednávaná věc je názorným příkladem způsobu, jakým je třeba koncipovat koexistenci jednotlivých nástrojů ochrany základních práv. Tato věc vychází z judikatury Tribunal Constitucional (Španělsko), podle které musí být výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu rozsudku pro zmeškání vždy podmíněn tím, že odsouzená osoba má ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení. Článek 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí přitom mimo jiné stanoví, že pokud taková osoba věděla o plánovaném jednání soudu a zmocnila svého advokáta, aby ji na tomto jednání soudu obhajoval, předání nemůže takové podmínce podléhat.

3. Tribunal Constitucional ve třech otázkách, které se rozhodl položit Soudnímu dvoru, vyzývá Soudní dvůr k tomu, aby posoudil různé varianty, které mu umožní setrvat na jeho judikatuře, a to i v rámci provádění rámcového rozhodnutí. Bude tak třeba zkoumat několik přístupů.

4. Může tak obecné uplatňování podmínky, že výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu rozsudku pro zmeškání vyžaduje, aby odsouzená osoba měla ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení, vyplývat z výkladu znění, systematiky a cílů článku 4a rámcového rozhodnutí?

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — Úř. věst. L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34.

3 — Úř. věst. L 81, s. 24, dále jen „rámcové rozhodnutí“.

5. Pokud tomu tak není, je tento článek slučitelný s čl. 47 druhým pododstavcem a čl. 48 odst. 2 Listiny, které obviněnému zaručují právo na spravedlivý proces a respektování práv na obhajobu? Musí kromě toho unijní právo těmto základním právům poskytovat širší ochranu ve srovnání s úrovní ochrany, kterou jim zaručuje Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná dne 4. listopadu 1950 v Římě (dále jen „EÚLP“)?

6. V případě, že by z přezkumu prvních dvou otázek vyplynulo, že čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí brání s ohledem na čl. 47 druhý pododstavec a čl. 48 odst. 2 Listiny tomu, aby Tribunal Constitucional setrval na své judikatuře v oblasti týkající se evropského zatýkácího rozkazu, poskytuje mu článek 53 Listiny takovou možnost?

I – Právní rámec

A – Primární právo Unie

7. Článek 47 druhý pododstavec Listiny stanoví:

„Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. Každému musí být umožněno poradit se, být obhajován a být zastupován.“

8. Článek 48 odst. 2 Listiny zní:

„Každému obviněnému je zaručeno respektování práv na obhajobu.“

9. Článek 52 odst. 3 Listiny uvádí:

„Pokud tato listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným [EÚLP], jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá uvedená úmluva. Toto ustanovení nebrání tomu, aby právo Unie poskytovalo širší ochranu.“

10. Článek 53 Listiny zní takto:

„Žádné ustanovení této listiny nesmí být vykládáno jako omezení nebo narušení lidských práv a základních svobod, které v oblasti své působnosti uznávají právo Unie, mezinárodní právo a mezinárodní smlouvy, jejichž stranou je Unie nebo všechny členské státy, včetně [EÚLP], a ústavy členských států.“

B – Sekundární právo Unie

11. Článek 1 rámcového rozhodnutí stanoví:

„[...]

2. Členské státy vykonají evropský zatýkácí rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními tohoto rámcového rozhodnutí.

3. Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii.“

12. Článek 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 uvádí:

„Výkon evropského zatýkácího rozkazu vykonávajícím justičním orgánem může podle práva vykonávajícího členského státu podléhat těmto podmínkám:

- 1) byl-li evropský zatýkácí rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, které byly uloženy rozhodnutím vynesným v nepřítomnosti, a nebyla-li dotčená osoba předvolána osobně nebo jinak informována o dnu a místě jednání, které vedlo k rozhodnutí vynesnému v nepřítomnosti, může být předání podmíněno tím, že vystavující justiční orgán poskytne přiměřenou záruku, že osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkácí rozkaz, bude mít možnost požádat ve vystavujícím členském státě o obnovu řízení a být přítomna soudnímu jednání;

[...]“

13. Článek 2 bod 2 rámcového rozhodnutí 2009/299 stanoví:

„V článku 5 [rámcového rozhodnutí 2002/584] se zrušuje odstavec 1.“

14. Namísto tohoto zrušeného ustanovení vkládá článek 2 bod 1 rámcového rozhodnutí 2009/299 do rámcového rozhodnutí 2002/584 článek 4a.

15. Jak je uvedeno v čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2009/299, účelem tohoto rámcového rozhodnutí je „posílit procesní práva osob v trestním řízení, usnadnit justiční spolupráci v trestních věcech a zejména zlepšit vzájemné uznávání soudních rozhodnutí mezi členskými státy“.

16. Článek 1 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2009/299 kromě toho stanoví, že „[t]ímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy, včetně práva osob, proti nimž je vedeno trestní řízení, na obhajobu, a veškeré související povinnosti justičních orgánů zůstávají nedotčeny“.

17. Článek 4a rámcového rozhodnutí zní takto:

„1. Vykonávající justiční orgán může rovněž odmítnout výkon evropského zatýkácího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud se osoba nezúčastnila osobně soudního jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí, pokud evropský zatýkácí rozkaz neuvádí, že osoba v souladu s dalšími procesními požadavky vymezenými vnitrostátním právem vydávajícího členského státu:

a) byla včas

- i) osobně předvolána, a tudíž informována o plánovaném datu a místě konání jednání soudu, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí, nebo jiným způsobem skutečně převzala úřední informaci o plánovaném datu a místě konání jednání soudu tak, aby bylo možné jednoznačně určit, že o plánovaném jednání soudu věděla,

a

- ii) informována, že rozhodnutí může být vyneseno, pokud se jednání soudu nezúčastní,

nebo

- b) věděla o plánovaném jednání soudu a zmocnila svého právního zástupce, kterého si sama zvolila, nebo který jí byl ustanoven státem, aby ji na jednání soudu obhajoval, a tímto zástupcem byla skutečně na jednání soudu obhajována,

nebo
- c) poté, co jí bylo doručeno rozhodnutí a byla výslovně informována o svém právu na obnovení řízení nebo odvolání, které umožňují opětovné přezkoumání skutkové podstaty věci včetně nových důkazů a které mohou vést ke změně původního rozhodnutí:
 - i) výslovně uvedla, že rozhodnutí nenapadne,

nebo
 - ii) nepodala návrh na obnovení řízení nebo odvolání v příslušné lhůtě

nebo
- d) neobdržela osobně toto rozhodnutí, avšak:
 - i) toto rozhodnutí jí bude osobně doručeno neprodleně po jejím předání a bude výslovně informována o svém právu na obnovení řízení nebo odvolání, které umožňují opětovné přezkoumání skutkové podstaty věci včetně nových důkazů a které mohou vést ke změně původního rozhodnutí,

a
 - ii) bude informována o lhůtě, ve které musí podat návrh na obnovení řízení nebo odvolání, jak stanoví příslušný evropský zatýkací rozkaz.

[...]"

II – Spor v původním řízení a předběžné otázky

18. Usnesením ze dne 1. října 1996 první oddělení Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional (trestní senát Audiencia Nacional) (Španělsko) rozhodlo o vydání S. Melloniho (dále jen „stěžovatel“) do Itálie, aby zde byl souzen za skutky uvedené v zatýkacích rozkazech vydaných Tribunale di Ferrara (Itálie), a to v zatýkacím rozkaze č. 554/1993 ze dne 13. května 1993 a zatýkacím rozkaze č. 444/1993 ze dne 15. června 1993. Poté, co byl stěžovatel na kauci ve výši 5 000 000 ESP, kterou zaplatil následující den, propuštěn na svobodu, uprchl, takže nemohl být předán italským orgánům.

19. V rozhodnutí ze dne 27. března 1997 Tribunale di Ferrara konstatoval, že se stěžovatel nedostavil na jednání, a rozhodl, že oznámení budou napříště doručována advokátům, kteří mají důvěru stěžovatele a které si již stěžovatel zvolil. Rozsudkem Tribunale di Ferrara ze dne 21. června 2000, který byl následně potvrzen rozsudkem Corte d'appello di Bologna (Itálie) ze dne 14. března 2003, byl stěžovateli v nepřítomnosti uložen trest odnětí svobody na deset let za podvodný úpadek. Rozhodnutím ze dne 7. června 2004 pátý trestní senát Corte suprema di cassazione (Itálie) zamítl kasační opravný prostředek podaný advokáty stěžovatele. Dne 8. června 2004 nejvyšší státní zástupce u Corte d'appello di Bologna vydal evropský zatýkací rozkaz č. 271/2004 za účelem výkonu odsuzujícího rozhodnutí vyneseného Tribunale di Ferrara.

20. Po zatčení stěžovatele španělskou policií se Juzgado Central de Instrucción č. 6 (Španělsko) usnesením ze dne 2. srpna 2008 rozhodl předložit prvnímu oddělení Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional evropský zatýkací rozkaz č. 271/2004.

21. Stěžovatel vyjádřil nesouhlas se svým předáním italským orgánům a zaprvé uvedl, že ve fázi odvolacího řízení si zvolil jiného advokáta a odvolal dva předchozí advokáty, avšak oznámení byla i přesto nadále zasílána posledně uvedeným. Stěžovatel zadruhé tvrdil, že italské procesní právo nestanoví možnost podat opravný prostředek proti odsuzujícím rozhodnutím vynesným v nepřítomnosti, a že evropský zatýkací rozkaz musí být tedy případně podmíněn tím, že Italská republika zaručí možnost podat opravný prostředek proti rozsudku.

22. Usnesením ze dne 12. září 2008 rozhodlo první oddělení Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional, že stěžovatel bude předán italským orgánům za účelem výkonu trestu, který mu Tribunale di Ferrara uložil za trestný čin podvodného úpadku, přičemž mělo za to, že není prokázáno, že advokáti, které si stěžovatel zvolil, jej již od roku 2001 nezastupovali, a bylo toho názoru, že právo stěžovatele na obhajobu bylo respektováno, jelikož předem věděl o konání soudního jednání, dobrovolně se jej nezúčastnil a zvolil si dva advokáty, kteří jej měli zastupovat a obhajovat a kteří se v tomto postavení zúčastnili řízení v prvním stupni, odvolacího řízení a řízení o kasačním opravném prostředku, a tím byly vyčerpány opravné prostředky.

23. Stěžovatel podal k Tribunal Constitucional „recurso de amparo“ (ústavní stížnost)⁴ proti usnesení prvního oddělení Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional ze dne 12. září 2008. Na podporu této stížnosti se stěžovatel dovolává porušení absolutních požadavků vyplývajících z práva na spravedlivý proces zakotveného v čl. 24 odst. 2 španělské ústavy. Podle stěžovatele byla totiž porušena podstata spravedlivého procesu způsobem poškozujícím lidskou důstojnost, a to na základě souhlasu s předáním do států, v nichž je v případě zvláště závažného trestného činu možné platně vynést odsuzující rozhodnutí v nepřítomnosti, aniž předání odsouzené osoby podmiňují tím, že tato osoba může tato odsuzující rozhodnutí napadnout za účelem ochrany svého práva na obhajobu. Stěžovatel rovněž tvrdí, že jeho stížnost má z ústavněprávního hlediska mimořádný význam, protože usnesení ze dne 12. září 2008 se podle jeho názoru odchyluje od ustálené doktríny Tribunal Constitucional, podle níž v případě trestů za závažné trestné činy, které byly uloženy v nepřítomnosti obžalovaného, musí být předání odsouzeného podmíněno možnostmi přezkoumat rozsudek⁵.

24. V usnesení ze dne 18. září 2008 první senát Tribunal Constitucional shledal „recurso de amparo“ přípustnou a rozhodl o odkladu vykonatelnosti usnesení ze dne 12. září 2008. V usnesení ze dne 1. března 2011 plénium Tribunal Constitucional na návrh prvního senátu tohoto soudu rozhodlo, že „recurso de amparo“ přezkoumá samo.

25. Předkládající soud poukazuje na to, že ve svém výše uvedeném rozsudku 91/2000 uznal, že závazný obsah základních práv je omezenější, pokud jsou posuzována *ad extra*, to znamená v přeshraničním kontextu, přičemž pouze nejzákladnější a nejelementárnější požadavky mohou být spjaty s článkem 24 španělské ústavy a mohou vést ke zjištění „nepřímé“ protiústavnosti. Rozhodnutí španělských soudů o souhlasu s vydáním do států, v nichž je v případě zvláště závažného trestného činu možné platně vynést odsuzující rozhodnutí v nepřítomnosti, aniž předání odsouzené osoby podmiňují tím, že tato osoba může tato odsuzující rozhodnutí napadnout za účelem ochrany svého práva na obhajobu, nicméně tím, že porušuje podstatu takového procesu způsobem poškozujícím lidskou důstojnost, představuje „nepřímé“ porušení požadavků práva na spravedlivý proces.

4 — Jedná se o opravný prostředek, jehož cílem je zaručit ochranu základních práv a svobod. Tímto opravným prostředkem jsou chráněna zejména práva stanovená v oddílech I a II kapitoly II hlavy I španělské ústavy, jako je právo na rovnost (článek 14), základní práva a veřejné svobody stanovené v článcích 15 až 29 této ústavy a právo odmítnout vykonávat vojenskou službu z důvodu svědomí (čl. 30 odst. 2), proti zásahům veřejné moci (čl. 53 odst. 2).

5 — Stěžovatel v této souvislosti cituje rozsudky Tribunal Constitucional 91/2000 ze dne 30. března 2000 a 177/2006 ze dne 5. června 2006.

26. Předkládající soud dále připomíná, že se tato judikatura použije rovněž v rámci postupu předávání zavedeného rámcovým rozhodnutím 2002/584, a to ze dvou důvodů: podmínka stanovená pro předání odsouzené osoby je inherentní podstatě ústavního práva na spravedlivý proces a článek 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 stanovil možnost, aby výkon evropského zatýkácího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu uloženého v nepřítomnosti podléhal „podle práva vykonávajícího členského státu“ mimo jiné podmínce, že „vystavující justiční orgán poskytne přiměřenou záruku, že osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkácí rozkaz, bude mít možnost požádat o obnovu řízení, která ve vystavujícím členském státě zaručí její právo na obhajobu a právo a být přítomna soudnímu jednání“ (výše uvedený rozsudek Tribunal Constitucional 177/2006).

27. Předkládající soud konečně připomíná, že ve svém rozsudku 199/2009 ze dne 28. září 2009 vyhověl „recurso de amparo“ proti usnesení, ve kterém Audiencia Nacional vyjádřil souhlas s předáním dotyčné osoby do Rumunska na základě evropského zatýkácího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody na čtyři léta, jenž byl uložen v nepřítomnosti, aniž zmínil požadavek, aby předmětný trest mohl být přezkoumán. Tribunal Constitucional za tímto účelem odmítl argumenty Audiencia Nacional, že trest nebyl ve skutečnosti uložen v nepřítomnosti, jelikož dotyčná osoba zmocnila advokáta, který se jednání zúčastnil jako její osobní obhájce.

28. Problém podle Tribunal Constitucional vyvolává skutečnost, že rámcové rozhodnutí 2009/299 zrušilo čl. 5 bod 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 a zavedlo nový článek 4a. Uvedený článek 4a přitom brání „odmítnutí výkonu evropského zatýkácího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud se osoba nezúčastnila osobně soudního jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí“, v případě, že dotyčná osoba, „věděla o plánovaném jednání soudu a zmocnila svého právního zástupce, kterého si sama zvolila, nebo který jí byl ustanoven státem, aby ji na jednání soudu obhajoval, a tímto zástupcem byla skutečně na jednání soudu obhajována“. Předkládající soud poznamenává, že ve věci, která je základem tohoto řízení o kontrole ústavnosti, je prokázáno, že stěžovatel zmocnil dva advokáty, kterým důvěřoval a kterým Tribunale di Ferrara oznámil budoucí konání soudního jednání, takže stěžovatel o jednání věděl. Je rovněž prokázáno, že stěžovatel byl těmito dvěma advokáty skutečně obhajován v následném řízení v prvním stupni a poté i v odvolacím řízení a řízení o kasačním opravném prostředku.

29. Pro předkládající soud tedy vyvstává otázka, zda rámcové rozhodnutí brání španělským soudům podmínit předání stěžovatele možností, že předmětný trest může být přezkoumán.

30. Tribunal Constitucional mimochodem odmítá argument Ministerio Fiscal (státní zástupce), že není nutné podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, protože rámcové rozhodnutí 2009/299 je na spor v původním řízení nepoužitelné *ratione temporis*. Předmětem sporu v původním řízení totiž podle Ministerio Fiscal není určit, zda usnesení ze dne 12. září 2008 bylo v rozporu s rámcovým rozhodnutím 2009/299, ale zda nepřímě porušilo právo na spravedlivý proces chráněné čl. 24 odst. 2 španělské ústavy. Rámcové rozhodnutí 2009/299 přitom musí být zohledněno při určení obsahu tohoto práva, které vyvolává účinky *ad extra*, neboť představuje unijní právo použitelné v okamžiku posuzování ústavnosti. Jeho zohlednění tak vyplývá ze zásady výkladu vnitrostátního práva v souladu s rámcovými rozhodnutími⁶.

6 — Viz rozsudek ze dne 16. června 2005, Pupino (C-105/03, Sb. rozh. s. I-5285, bod 43).

31. S ohledem na tyto úvahy se Tribunal Constitucional dne 9. června 2011 rozhodl přerušit řízení o „recurso de amparo“ a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je třeba čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí [...] vykládat v tom smyslu, že v případech uvedených v tomto ustanovení brání vnitrostátním justičním orgánům podmínit výkon evropského zatýkácího rozkazu tím, že dotčené odsuzující rozhodnutí může být za účelem zajištění práva dotyčné osoby na obhajobu přezkoumáno?
- 2) Je v případě kladné odpovědi na první otázku čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí [...] slučitelný s požadavky, které vyplývají z práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces podle článku 47 Listiny [...], jakož i s právem na obhajobu, které zaručuje čl. 48 odst. 2 uvedené Listiny?
- 3) V případě kladné odpovědi na druhou otázku, umožňuje článek 53 Listiny, vykládaný systematicky ve spojení s právy přiznanými v člancích 47 a 48 Listiny, členskému státu podmínit předání osoby odsouzené v nepřítomnosti tím, že odsuzující rozhodnutí může být v dožadujícím státě přezkoumáno, a přiznat tak těmto právům vyšší úroveň ochrany, než jaká vyplývá z unijního práva [...], za účelem vyloučení výkladu omezujícího nebo narušujícího základní právo uznané ústavou tohoto členského státu?“

32. Ministerio Fiscal, španělská, belgická, německá, italská, nizozemská, rakouská, polská, portugalská vláda a vláda Spojeného království, Rada Evropské unie a Evropská komise předložili v rámci tohoto řízení písemná vyjádření.

33. Stěžovatel, Ministerio Fiscal, španělská, německá a nizozemská vláda, Rada a Komise přednesli svá ústní vyjádření na jednání k přednesu řečí, které se konalo dne 3. července 2012.

III – Moje analýza

34. Před přezkoumáním těchto tří otázek je třeba odpovědět na argumenty vznesené Ministerio Fiscal, belgickou, německou vládou a vládou Spojeného království, jakož i Radou, kteří tvrdili, že projednávanou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je třeba shledat nepřipustnou.

A – K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

35. Na podporu nepřipustnosti této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byly uplatněny dva hlavní argumenty.

36. Zprvée rámcové rozhodnutí 2009/299 je na postup předávání dotčený v původním řízení nepoužitelné *ratione temporis*, takže Soudní dvůr nemá v rámci projednávané věci pravomoc k jeho výkladu a k posouzení jeho platnosti. Datum, kdy byl vydán evropský zatýkácí rozkaz č. 271/2004 (8. června 2004), i datum, kdy Audiencia Nacional rozhodl o předání stěžovatele italským orgánům (12. září 2008), totiž předchází datu, kdy bylo přijato rámcové rozhodnutí 2009/299.

37. Zadruhé okolnost, že Italská republika využila možnosti uvedené v čl. 8 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2009/299 odložit použití tohoto rámcového rozhodnutí na uznávání a výkon rozhodnutí vydaných příslušnými italskými orgány v soudním jednání, jehož se dotyčná osoba nezúčastnila osobně⁷, až na 1. leden 2014, svědčí ve prospěch hypotetické povahy položených otázek, takže odpověď na tyto otázky není pro vyřešení sporu v původním řízení relevantní.

7 — Viz Prohlášení pro účely čl. 8 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2009/299 (Úř. věst. 2009, L 97, s. 26).

38. Připomínám, že podle Soudního dvora domněnka relevance, která se váže k předběžným otázkám položeným vnitrostátními soudy, může být vyvrácena jen ve výjimečných případech, pokud je zjevné, že žádaný výklad ustanovení unijního práva, jichž se tyto otázky týkají, nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, nebo pokud se jedná o hypotetický problém nebo pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny. S výjimkou takových případů je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout o předběžných otázkách, které jsou mu položeny⁸.

39. V projednávané věci se nejedná o žádný z případů, které mohou výjimečně odůvodnit nepřípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

40. Nejprve je třeba odmítnout první argument vycházející z nepoužitelnosti *ratione temporis* rámcového rozhodnutí 2009/299 na postup předávání dotčený v původním řízení.

41. Ze znění čl. 8 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2009/299 totiž vyplývá, že toto rámcové rozhodnutí „se použije od [28. března 2011] na uznávání a výkon rozhodnutí vydaných v soudním jednání, jehož se dotýčná osoba nezúčastnila osobně“. Toto ustanovení je třeba chápat v tom smyslu, že od 28. března 2011 platí, že pokud vykonávající justiční orgán rozhoduje o uznání a výkonu rozhodnutí vydaných v soudním jednání, jehož se dotýčná osoba nezúčastnila osobně, ať již byla tato rozhodnutí vydána před tímto datem nebo po něm, musí uplatnit příslušná ustanovení rámcového rozhodnutí 2009/299.

42. Takové řešení je v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora, podle které jsou procesní pravidla obecně považována za použitelná na všechny spory probíhající ke dni jejich nabytí účinnosti na rozdíl od hmotněprávních pravidel, která jsou obvykle vykládána jako nepoužitelná na situace nastalé před jejich nabytím účinnosti⁹.

43. Vzhledem k tomu, že se článek 4a rámcového rozhodnutí omezuje na stanovení podmínek, za kterých nesmí být odmítnuty uznání a výkon rozhodnutí vydaného v soudním jednání, kterého se dotýčná osoba nezúčastnila osobně, je třeba ustanovení uvedeného článku 4a považovat za procesní pravidla¹⁰.

44. Článek 4a rámcového rozhodnutí je tedy skutečně třeba použít na postup předávání dotčený v původním řízení, který stále probíhá.

45. Co se týče prohlášení, kterým Italská republika využila možnost uvedenou v čl. 8 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2009/299 odložit nejpozději ke dni 1. ledna 2014 použití tohoto rámcového rozhodnutí příslušnými italskými orgány na uznávání a výkon rozhodnutí vydaných v soudním jednání, jehož se dotýčná osoba nezúčastnila osobně, nedomnívám se, že by mohlo vést k nepřípustnosti projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce z důvodu, že by samo o sobě mělo za následek, že by odpověď Soudního dvora nebyla pro účely vyřešení sporu v původním řízení užitečná.

8 — Viz zejména rozsudek ze dne 28. června 2007, Dell'Orto (C-467/05, Sb. rozh. s. I-5557, bod 40), a pokud jde o posouzení platnosti pravidla unijního práva, viz rozsudek ze dne 8. července 2010, Afton Chemical (C-343/09, Sb. rozh. s. I-7027, body 13 a 14).

9 — Viz zejména rozsudek ze dne 12. srpna 2008, Santesteban Goicoechea (C-296/08 PPU, Sb. rozh. s. I-6307, bod 80 a citovaná judikatura).

10 — Obdobně viz rozsudek ze dne 1. července 2004, Tsapalos a Diamantakis (C-361/02 a C-362/02, Sb. rozh. s. I-6405, bod 20). Jak uvedl Evropský soud pro lidská práva, postup spojený s evropským zatýkáacím rozkazem „se netýká opodstatněnosti trestního obvinění“ a „předání stěžovatele [příslušným] orgánům [není] trestem uloženým dotýčné osobě za spáchání trestného činu, ale postupem, který má umožnit výkon rozsudku“ (viz rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva Monedero Angora v. Španělsko ze dne 7. října 2008). Jinými slovy, postup spojený s evropským zatýkáacím rozkazem nemá vliv na osobní trestní odpovědnost, ale jeho cílem je usnadnit výkon rozhodnutí přijatého vůči odsouzené osobě.

46. Není totiž popíráno, že článek 4a rámcového rozhodnutí má z věcného hlediska upravovat takový druh situací, o jaký jde v původním řízení. Datum 1. ledna 2014 kromě toho představuje nejzazší termín, přičemž Italské republiky nic nebrání, aby zvolila dřívější datum, či aby dokonce přehodnotila své prohlášení.

47. Je tedy jisté, že odpověď Soudního dvora na otázky položené Tribunal Constitucional bude nejpozději dne 1. ledna 2014 užitečná k tomu, aby nejen umožnila Tribunal Constitucional rozhodnout o „recurso de amparo“, jež mu byla předložena, ale aby i vykonávajícímu justičnímu orgánu umožnila rozhodnout o postupu předání.

48. Zvláštní povaha „recurso de amparo“, která byla podána k Tribunal Constitucional, hovoří rovněž ve prospěch přípustnosti projednávání žádosti. Tento soud totiž musí na základě této stížnosti provést přezkum ústavnosti, při kterém musí nutně zohlednit unijní právo a zvláště Listinu, jak to ukládá čl. 10 odst. 2 španělské ústavy. Jak Tribunal Constitucional upřesňuje ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, zohlednění unijního práva je nezbytné pro určení ústavně chráněného obsahu práva na spravedlivý proces¹¹.

49. Přezkum, který musí provést Tribunal Constitucional, je srovnatelný s přezkumem, který by ústavní soud mohl provést v rámci předběžného přezkumu ústavnosti zákona k provedení rámcového rozhodnutí 2009/299. Pokud by přitom tento soud k řádnému provedení takového přezkumu položil Soudnímu dvoru otázku týkající se výkladu nebo platnosti tohoto rámcového rozhodnutí, Soudní dvůr by na ni pravděpodobně odpověděl, i když by lhůta k provedení uvedeného rámcového rozhodnutí ještě neuplynula¹².

50. Vzhledem k tomu, že projednávanou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je třeba podle mého názoru považovat za přípustnou, přezkoumám postupně všechny tři otázky položené Tribunal Constitucional.

B – K první otázce

51. Podstatou první otázky Tribunal Constitucional je, zda je třeba čl. 4a odst. 1 písm. a) a b) rámcového rozhodnutí vykládat v tom smyslu, že brání vykonávajícímu justičnímu orgánu, aby v případech uvedených v tomto ustanovení podmínil výkon evropského zatýkacího rozkazu tím, že osoba, na kterou se daný rozkaz vztahuje, má ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení.

52. Tribunal Constitucional vyjadřuje ohledně odpovědi na tuto otázku následující pochybnosti. Zprvé, podle jeho názoru lze čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí vykládat doslovně tak, že brání vykonávajícímu justičnímu orgánu, aby odmítl výkon evropského zatýkacího rozkazu, avšak nutně mu nebrání, aby jej podřídil takovým podmínkám, jako je možnost obnovy řízení. Zadruhé, i kdyby takový doslovný výklad musel být odmítnut, čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí by k takovému výsledku mohl vést.

11 — V této souvislosti viz Guillén López, E., „The impact of the European Convention of Human Rights and the Charter of Fundamental Rights of the European Union on Spanish Constitutional law: make a virtue of necessity“, *Human rights protection in the European legal order: the interaction between the European and the national courts*, Intersentia, 2011, s. 309, který mimo jiné uvádí, že „with the authorisation for the ratification of the Lisbon Treaty, organic law 1/2008 [...] states in Article 2 that: ‚Under the provisions of paragraph 2 of Article 10 of the Spanish constitution and paragraph 8 of Article 1 of the Treaty of Lisbon, the rules relating to fundamental rights and freedoms recognized by the constitution shall be interpreted in accordance with the provisions of the Charter of Fundamental Rights‘ “ (s. 334).

12 — Pokud jde o žalobu na přezkum legality podanou k High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (Spojené království), jejímž cílem je napadnout provedení směrnice, i když ke dni podání této žaloby lhůta pro provedení této směrnice ještě neuplynula a nebylo přijato žádné vnitrostátní opatření k provedení uvedené směrnice, viz obdobně rozsudek ze dne 3. června 2008, Intertanko a další (C-308/06, Sb. rozh. s. I-4057, body 33 až 35), jakož i výše uvedený rozsudek Afton Chemical (body 15 až 17).

53. Nesdílím pochybnosti vyjádřené Tribunal Constitucional ohledně smyslu, který je třeba přikládat čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí. Z přezkumu znění, systematiky a cíle tohoto ustanovení totiž vyplývá, že v případech, které jsou v něm uvedeny, vykonávající justiční orgán nemůže obecně výkon evropského zatýkácího rozkazu podmínit tím, že osoba, na kterou se daný rozkaz vztahuje, má ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení.

54. Ze znění článku 4a rámcového rozhodnutí vyplývá, že tento článek stanoví důvod, pro který je možné odmítnout výkon evropského zatýkácího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud se dotýčná osoba nezúčastnila osobně soudního jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí. S touto možností se pojí čtyři výjimky, kdy vykonávající justiční orgán nemá možnost výkon daného evropského zatýkácího rozkazu odmítnout.

55. Jak uvádí bod 6 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2009/299, unijní zákonodárce chtěl „[stanovit] podmínky, za kterých by uznání a výkon rozhodnutí vydaného v soudním jednání, kterého se dotýčná osoba nezúčastnila osobně, neměly být odmítnuty. Jedná se o alternativní podmínky; pokud je jedna z podmínek splněna, poskytuje vystavující orgán vyplněním příslušného oddílu evropského zatýkácího rozkazu [...] záruku, že požadavky byly nebo budou splněny, což by mělo být pro účely výkonu rozhodnutí na základě zásady vzájemného uznávání dostatečné“.

56. Případy uvedené v čl. 4a odst. 1 písm. a) až d) rámcového rozhodnutí lze rozdělit do dvou skupin.

57. První skupina zahrnuje písmena a) a b) tohoto ustanovení. Z nich plyne, že vykonávající justiční orgán nemůže odmítnout výkon evropského zatýkácího rozkazu v případě, že dotýčná osoba byla osobně předvolána nebo jinak informována o datu a místě konání jednání soudu a byla informována, že rozhodnutí může být vyneseno, pokud se jednání soudu nezúčastní, ani v případě, že dotýčná osoba věděla o plánovaném jednání soudu a zmocnila svého právního zástupce, kterého si sama zvolila, nebo který jí byl ustanoven členským státem, aby ji na jednání soudu obhajoval, a tímto zástupcem byla skutečně na jednání soudu obhajována.

58. S ohledem na popis skutkových okolností sporu v původním řízení, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, situace stěžovatele konkrétně odpovídá případu uvedenému v čl. 4a odst. 1 písm. b) rámcového rozhodnutí. Připomínám totiž, že stěžovatel zmocnil dva advokáty, kterým důvěřoval a kterým Tribunale di Ferrara oznámil budoucí konání soudního jednání, takže stěžovatel o jednání věděl. Je rovněž prokázáno, že stěžovatel byl těmito dvěma advokáty skutečně obhajován v následném řízení v prvním stupni a poté i v odvolacím řízení a řízení o kasačním opravném prostředku.

59. Při čtení čl. 4a odst. 1 písm. a) a b) rámcového rozhodnutí je nutno konstatovat, že ve znění těchto dvou písmen není nijak zmíněn požadavek, že by dotýčná osoba měla mít v těchto případech ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení.

60. Z přezkumu všech ustanovení čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí vyplývá, že ve skutečnosti pouze v případech uvedených v písmenech c) a d) tohoto ustanovení, která tvoří druhou skupinu, může mít dotýčná osoba právo na obnovu řízení.

61. Způsob, jakým chtěl unijní zákonodárce pojmut tyto případy, se značně liší od logiky čl. 5 bodu 1 rámcového rozhodnutí 2002/584. Připomínám, že toto ustanovení za určitých podmínek umožňovalo vykonávajícímu justičnímu orgánu podmínit předání tím, že vystavující justiční orgán poskytne přiměřenou záruku, že osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkácí rozkaz, bude mít možnost požádat ve vystavujícím členském státě o obnovu řízení a být přítomna soudnímu jednání. Vykonávající justiční orgán měl posoudit, zda je tato záruka přiměřená.

62. Článek 4a odst. 1 písm. c) a d) rámcového rozhodnutí naproti tomu zrušuje prostor vykonávajícího justičního orgánu pro uvážení, a tento se tak musí spolehnout na informace obsažené v evropském zatýkacím rozkazu. Vykonávající justiční orgán je tak povinen vykonat evropský zatýkací rozkaz, pokud je v něm v podstatě uvedeno, že dotyčná osoba poté, co jí bylo doručeno rozhodnutí a byla výslovně informována o svém právu na obnovu řízení, výslovně uvedla, že rozhodnutí nenapadne nebo nepodala návrh na obnovu řízení v příslušné lhůtě nebo že dotyčná osoba neobdržela osobně toto rozhodnutí, avšak toto rozhodnutí jí bude osobně doručeno neprodleně po jejím předání a bude výslovně informována o svém právu na obnovu řízení, jakož i o lhůtě, ve které musí návrh na obnovu řízení podat.

63. Ze systematiky čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí tak vyplývá, že pouze písmena c) a d) tohoto ustanovení upravují případ, kdy dotyčná osoba může mít právo na obnovu řízení, a že naopak písmena a) a b) tohoto ustanovení uvádí případy, kdy se dotyčná osoba nemůže takového práva domáhat. Je třeba poznamenat, že pokud jde o dvě posledně uvedená písmena, postoj unijního zákonodárce je přesnější, ale zásadně se neodlišuje od postoje uplatněného v rámci čl. 5 bodu 1 rámcového rozhodnutí 2002/584. Z výkladu tohoto ustanovení *a contrario* totiž vyplývá, že již toto ustanovení vylučovalo možnost podmínit předání existencí obnovy řízení v případě, kdy dotyčná osoba byla osobně předvolána nebo jinak informována o datu a místu jednání, které vedlo k rozhodnutí vynesnému v nepřítomnosti.

64. V článku 4a odst. 1 písm. a) a b) rámcového rozhodnutí unijní zákonodárce v podstatě potvrdil, že pokud dotyčná osoba věděla o plánovaném jednání soudu a byla informována, že rozhodnutí může být vyneseno, pokud se jednání soudu nezúčastní nebo pokud věděla o plánovaném jednání soudu a zmocnila svého právního zástupce, aby ji na jednání soudu obhajoval, je třeba mít za to, že tato osoba se vzdala práva zúčastnit se jednání, takže se nemůže domáhat práva na obnovu řízení.

65. Pokud by vykonávající justiční orgán mohl v těchto případech předání dotyčné osoby obecně podmínit možností obnovy řízení, znamenalo by to doplnění důvodu, pro který by mohl být odmítnut výkon evropského zatýkacího rozkazu. To by bylo v rozporu s jasně projevenou vůlí unijního zákonodárce stanovit z důvodů právní jistoty taxativně případy, kdy je třeba mít za to, že procesní práva osoby, která se osobně nezúčastnila jednání, nebyla porušena, a že evropský zatýkací rozkaz tedy musí být vykonán.

66. Cíle, které unijní zákonodárce sledoval přijetím článku 4a rámcového rozhodnutí, potvrzují, že nechtěl vykonávajícím justičním orgánům ponechat možnost podmínit výkon evropského zatýkacího rozkazu tím, že osoba, na kterou se daný rozkaz vztahuje, má ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení.

67. Přijetím rámcového rozhodnutí 2009/299 zamýšlel unijní zákonodárce zhojit nedostatky systému stanoveného v čl. 5 bodě 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 a zdokonalit jej, aby bylo dosaženo lepší rovnováhy mezi cílem spočívajícím v posílení procesních práv osob v trestním řízení a cílem směřujícím k usnadnění justiční spolupráce v trestních věcech, zejména zlepšením vzájemného uznávání soudních rozhodnutí mezi členskými státy¹³.

68. Jak je uvedeno v bodě 3 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2009/299, unijní zákonodárce vycházel ze zjištění, že rámcové rozhodnutí 2002/584 ve svém předcházejícím znění za určitých podmínek umožňovalo „vykonávajícímu orgánu požadovat od vystavujícího orgánu poskytnutí přiměřené záruky, že osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz, bude mít možnost požádat ve vystavujícím členském státě o obnovu řízení a být přítomna vynesení rozsudku“. Unijní zákonodárce poznamenává, že v rámci tohoto systému je „[p]řiměřenost takové záruky záležitostí, o níž rozhoduje vykonávající orgán, a je tedy obtížné přesně stanovit, kdy lze výkon odmítnout“.

13 — Viz čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2009/299.

69. Vzhledem k těmto nejistotám, které mohly snížit účinnost mechanismu vzájemného uznávání soudních rozhodnutí vydaných v nepřítomnosti, považoval unijní zákonodárce za nezbytné „stanovit jasné a společné důvody pro neuznání rozhodnutí, která byla vydána v soudním jednání, kterého se dotyčná osoba neúčastnila osobně“¹⁴. Rámcové rozhodnutí 2009/299 má tedy za cíl „zpřesnit vymezení těchto společných důvodů, což by mělo umožnit vykonávajícímu orgánu vykonat rozsudek či rozhodnutí i přes neúčast dotyčné osoby na jednání soudu při plném dodržení práva dané osoby na obhajobu“¹⁵.

70. Veškeré tyto údaje prokazují, že unijní zákonodárce tím, že zrušil možnost podmíněného předání podle čl. 5 bodu 1 rámcového rozhodnutí 2002/584, chtěl zlepšit vzájemné uznávání soudních rozhodnutí vydaných v nepřítomnosti a zároveň posílit procesní práva osob. Řešení, které zvolil a které spočívá v taxativním stanovení případů, kdy je třeba mít za to, že výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu rozhodnutí vydaného v nepřítomnosti nezasahuje do práva na obhajobu, je neslučitelné se zachováním možnosti vykonávajícího justičního orgánu podmínit tento výkon tím, že dotčené odsuzující rozhodnutí může být za účelem zajištění práva dotyčné osoby na obhajobu přezkoumáno.

71. Tribunal Constitucional ve svém předkládacím rozhodnutí zmiňuje myšlenku, že čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 a čl. 1 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2009/299 mohou umožnit zachování takové možnosti.

72. Připomínám, že z obou těchto článků, které mají v podstatě totožný obsah, vyplývá, že těmito rámcovými rozhodnutími není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 SEU, mezi něž patří právo osob v trestním řízení na obhajobu. Z teze předkládajícího soudu vyplývá závěr, že povinnost ctít základní práva by mohla vykonávajícím justičním orgánům umožnit odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, a to včetně případů uvedených v čl. 4a odst. 1 písm. a) až d) rámcového rozhodnutí, pokud dotyčná osoba nemá právo na obnovu řízení. Tato teze ve skutečnosti vyvolává otázku platnosti tohoto ustanovení z hlediska základních práv chráněných unijním právním řádem, jelikož uvedené ustanovení by právu na spravedlivý proces a právu na obhajobu poskytovalo nedostatečnou ochranu, což je předmětem druhé otázky.

C – Ke druhé otázce

73. Ve své druhé otázce Tribunal Constitucional vyzývá Soudní dvůr, aby rozhodl, zda je čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí slučitelný s požadavky, které vyplývají z čl. 47 druhého pododstavce a čl. 48 odst. 2 Listiny.

74. Podle vysvětlení ke dvěma posledně uvedeným ustanovením¹⁶ čl. 47 druhý pododstavec Listiny odpovídá čl. 6 odst. 1 EÚLP a čl. 48 odst. 2 Listiny odpovídá konkrétně čl. 6 odst. 3 EÚLP. Článek 52 odst. 3 Listiny stanoví, že pokud tato listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným EÚLP, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá tato úmluva, přičemž toto ustanovení nebrání tomu, aby právo Unie poskytovalo širší ochranu. Nejdříve tedy přezkoumám judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, jež se týká záruk, které musí být spojeny s rozsudky pro zmeškání, a poté ověřím, zda by unijní právo mělo v dané oblasti poskytovat širší ochranu, či nikoliv.

75. Evropský soud pro lidská práva shrnul obecné zásady v oblasti rozsudků pro zmeškání v rozsudku *Sejdovic v. Itálie* ze dne 1. března 2006¹⁷ a nedávno je znovu potvrdil v rozsudcích *Haralampiev v. Bulharsko* ze dne 24. dubna 2012 a *Idalov v. Rusko* ze dne 22. května 2012.

14 — Viz bod 4 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2009/299.

15 — Tamtéž.

16 — Viz Vysvětlení k Listině základních práv (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17).

17 — *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 2006-II.

76. Podle Evropského soudu pro lidská práva „možnost ‚obžalovaného‘ zúčastnit se jednání vyplývá z předmětu a cíle celého článku [6 EÚLP]“¹⁸. Evropský soud pro lidská práva má za to, že „[i] když řízení, které probíhá v nepřítomnosti obviněného, není samo o sobě neslučitelné s článkem 6 [EÚLP], nic to však nemění na tom, že k odepření spravedlnosti dochází tehdy, pokud jednotlivec odsouzený *in absentia* nemůže později dosáhnout toho, aby soud poté, co jej vyslechne, znovu rozhodl o opodstatněnosti obvinění z právního i faktického hlediska, není-li prokázáno, že se vzdal svého práva zúčastnit se jednání a obhajovat se [...] nebo že měl v úmyslu vyhnout se spravedlnosti“¹⁹.

77. Uvedený soud má navíc za to, že „povinnost zaručit obžalovanému právo být přítomen v jednací síni – buď na prvním jednání vedeném proti němu, nebo během nového řízení – je jedním z hlavních znaků článku 6 [EÚLP] [...]. Odmítnutí obnovy řízení, které probíhalo v nepřítomnosti, bez jakékoli informace o tom, že se obžalovaný vzdal svého práva zúčastnit se jednání, bylo tedy považováno za ‚zjevné odepření spravedlnosti‘, což odpovídá pojmu řízení, které je zjevně v rozporu s ustanoveními článku 6 [EÚLP] nebo se zásadami, které jsou v něm zakotveny“²⁰.

78. Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva krom toho vyplývá, že „[z]nění ani duch článku 6 [EÚLP] nebrání osobě, aby se dobrovolně vzdala záruk spravedlivého procesu, a to výslovně nebo mlčky [...]. Aby se vzdání se práva zúčastnit se jednání pohybovalo v intencích [EÚLP], musí být jednoznačně prokázáno a spojeno s minimálním počtem záruk odpovídajících jeho závažnosti [...]. Navíc nesmí být v rozporu s žádným důležitým veřejným zájmem“²¹. Evropský soud pro lidská práva rovněž rozhodl, že „lze mít za to, že obžalovaný se svým chováním implicitně vzdal důležitého práva plynoucího z článku 6 [EÚLP] pouze tehdy, pokud bylo prokázáno, že mohl rozumně předvídat důsledky svého chování v tomto ohledu“²².

79. Když Evropský soud pro lidská práva posuzuje, zda dotčené vnitrostátní řízení splňuje požadavky spravedlivého procesu ve smyslu článku 6 EÚLP, připisuje velký význam tomu, aby nepřítomnost obžalovaného na jednání nebyla sankcionována tím, že mu bude upřeno právo na právní pomoc²³. „[A]čkoli právo každého obžalovaného na účinnou obhajobu advokátem, v případě potřeby přiděleným *ex officio*, není právem absolutním, patří mezi základní prvky spravedlivého procesu. Obžalovaný nepozbývá takového práva z pouhého důvodu své nepřítomnosti na jednání“²⁴. Podle Evropského soudu pro lidská práva „[m]á [...] pro spravedlivost trestního systému zásadní význam, aby byl obžalovaný náležitě obhajován jak v řízení v prvním stupni, tak v odvolacím řízení“²⁵. Proto „[i] když zákonodárce musí mít možnost odrazovat od neodůvodněných nepřítomností, nemůže je sankcionovat upřením práva na právní pomoc“²⁶, a „[s]oudům přísluší zajistit spravedlnost procesu, a dbát tudíž na to, aby advokát, který se zjevně jednání účastní s cílem obhajovat svého klienta v jeho nepřítomnosti, měl příležitost jej obhajovat“²⁷.

18 — Viz Evropský soud pro lidská práva, výše uvedené rozsudky Sejdivic v. Itálie (§ 81) a Haralampiev v. Bulharsko (§ 30).

19 — Viz Evropský soud pro lidská práva, výše uvedený rozsudek Sejdivic v. Itálie (§ 82).

20 — Viz Evropský soud pro lidská práva, výše uvedené rozsudky Sejdivic v. Itálie (§ 84) a Haralampiev v. Bulharsko (§ 31).

21 — Viz Evropský soud pro lidská práva, výše uvedené rozsudky Sejdivic v. Itálie (§ 86) a Haralampiev v. Bulharsko (§ 32). Viz rovněž Evropský soud pro lidská práva, výše uvedený rozsudek Idalov v. Rusko (§ 172).

22 — Viz Evropský soud pro lidská práva, výše uvedený rozsudek Idalov v. Rusko (§ 173). V tomtéž smyslu viz rovněž Evropský soud pro lidská práva, výše uvedené rozsudky Sejdivic v. Itálie (§ 87) a Haralampiev v. Bulharsko (§ 33).

23 — Viz zejména Evropský soud pro lidská práva, rozsudek Medenica v. Švýcarsko ze dne 14. června 2001, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 2001-VI, v němž tento soud v souvislosti s dotyčnou osobou, která byla včas informována o stíháních zahájených proti ní a o datu soudního jednání, uvádí, že „na jednání byla obhajována dvěma advokáty, které si zvolila“ (§ 56).

24 — Viz zejména Evropský soud pro lidská práva, rozsudek Krombach v. Francie ze dne 13. února 2001, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 2001-II, § 89. Viz rovněž Evropský soud pro lidská práva, výše uvedený rozsudek Sejdivic v. Itálie (§ 91).

25 — Viz zejména Evropský soud pro lidská práva, výše uvedený rozsudek Sejdivic v. Itálie (§ 91).

26 — Viz zejména Evropský soud pro lidská práva, rozsudek Van Geyseghe v. Belgie ze dne 21. ledna 1999, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 1999-I, § 34, a výše uvedený rozsudek Krombach v. Francie (§ 89), jakož i v tomtéž smyslu Evropský soud pro lidská práva, výše uvedený rozsudek Sejdivic v. Itálie (§ 92).

27 — Viz zejména Evropský soud pro lidská práva, výše uvedený rozsudek Sejdivic v. Itálie (§ 93).

80. S ohledem na tyto poznatky mám za to, že čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí nejen splňuje požadavky takto stanovené Evropským soudem pro lidská práva, ale rovněž je kodifikuje s cílem zajistit jejich použití v případě výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu rozhodnutí vydaného v soudním jednání, kterého se dotýčná osoba nezúčastnila osobně.

81. Písmena a) a b) tohoto ustanovení tak stanoví podmínky, za kterých je třeba mít za to, že se dotýčná osoba dobrovolně a jednoznačně vzdala práva zúčastnit se jednání, takže se již nemůže domáhat práva na obnovu řízení. Článek 4a odst. 1 písm. b) rámcového rozhodnutí je odnoží čl. 4a odst. 1 písm. a) tohoto rámcového rozhodnutí, neboť uvádí případ, kdy si dotýčná osoba, která věděla o plánovaném jednání soudu, vědomě zvolila zastupování právním zástupcem namísto osobní přítomnosti na jednání soudu²⁸, což může prokázat, že se tato osoba vzdala osobní účasti na jednání při současném zaručení jejího práva na obhajobu. Konečně čl. 4a odst. 1 písm. c) a d) rámcového rozhodnutí se má vztahovat na případy, kdy dotýčná osoba, která nespadá pod písmena a) nebo b) tohoto ustanovení, má právo na obnovu řízení nebo na odvolání.

82. V souladu s cíli stanovenými v čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2009/299 tedy čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí přizpůsobením unijního práva standardu ochrany definovanému Evropským soudem pro lidská práva v jeho judikatuře umožňuje posílit procesní práva osob v trestním řízení, a zároveň usnadnit justiční spolupráci v trestních věcech zejména zlepšením vzájemného uznávání soudních rozhodnutí mezi členskými státy.

83. Mám za to, že standard ochrany stanovený unijním zákonodárcem je dostatečný a přiměřený k dosažení výše uvedených cílů a že dodržování čl. 47 druhého pododstavce a čl. 48 odst. 2 Listiny nevyžadovalo, aby unijní zákonodárce zvolil širší ochranu práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu, například tím, že by stanovil, že právo na obnovu řízení je absolutním požadavkem nezávislým na chování dotýčné osoby.

84. Kromě toho, že nevidím důvod jít nad rámec vyváženého postoje Evropského soudu pro lidská práva, Soudní dvůr by se k uplatnění vyšší úrovně ochrany nemohl opírat o ústavní tradice společné členským státům. Okolnost, že podnět k rámcovému rozhodnutí 2009/299 dalo sedm členských států a že toto rámcové rozhodnutí bylo přijato všemi členskými státy, totiž umožňuje s dostatečnou jistotou předpokládat, že většina členských států nesdílí stejné pojetí, jako je pojetí zastávané Tribunal Constitucional v jeho judikatuře²⁹.

85. Článek 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí tedy podle mého názoru nelze nic vytýkat, pokud jde o posouzení jeho platnosti z hlediska čl. 47 druhého pododstavce a čl. 48 odst. 2 Listiny.

86. Dále podotýkám, že vzhledem k tomu, že čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí taxativně a z hlediska ochrany základních práv dostatečně upravuje otázku práva na obnovu řízení v rámci výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu rozhodnutí vydaného v soudním jednání, kterého se dotýčná osoba nezúčastnila osobně, čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 a čl. 1 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2009/299 by neměly vykonávajícím justičním orgánům umožnit vyloučit použití čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí ve prospěch přísnějšího pojetí práva na spravedlivý proces, tím, že budou systematicky vyžadovat možnost obnovy řízení ve vystavujícím členském státě, pokud evropský zatýkací rozkaz uvádí, že se na dotýčnou osobu vztahuje jeden z případů uvedených v písmenech a) až d) posledně zmíněného ustanovení.

28 — Viz bod 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2009/299.

29 — Jinými slovy, jak uvedl Soudní dvůr v bodě 74 svého rozsudku ze dne 14. září 2010, Akzo Nobel Chemicals a Akros Chemicals v. Komise (C-550/07 P, Sb. rozh. s. I-8301), diskuze, k nimž v souvislosti s tímto řízením došlo před Soudním dvorem, neukázaly „žádnou převládající tendenci“ v právních řádech 27 členských států ve prospěch výkladu podaného Tribunal Constitucional.

87. Je třeba nyní určit, zda článek 53 Listiny poskytuje Tribunal Constitucional možnost, aby při provádění rámcového rozhodnutí setrval na svém výkladu čl. 24 odst. 2 španělské ústavy, podle kterého musí být předání osoby odsouzené v nepřítomnosti podmíněno tím, že odsuzující rozsudek může být přezkoumán ve vystavujícím členském státě.

D – Ke třetí otázce

88. Ve třetí otázce předkládající soud v podstatě žádá Soudní dvůr, aby rozhodl, zda článek 53 Listiny umožňuje vykonávajícímu justičnímu orgánu, aby na základě svého vnitrostátního ústavního práva podmínil výkon evropského zatýkacího rozkazu tím, že osoba, na kterou se daný rozkaz vztahuje, má ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení, ačkoli použití takové podmínky čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí nedovoluje.

89. V rámci projednávané otázky je tak Soudní dvůr vyzván, aby upřesnil právní obsah a dosah článku 53 Listiny.

90. Tribunal Constitucional ve svém předkládacím rozhodnutí uvádí tři možné výklady tohoto článku.

91. První výklad spočívá v postavení článku 53 Listiny na roveň takovému ustanovení, které stanoví minimální standard ochrany, jež je příznačné pro mezinárodní nástroje na ochranu lidských práv, jako je ustanovení obsažené v článku 53 EÚLP³⁰. Listina tak podle Tribunal Constitucional stanoví minimální standard, přičemž členským státům umožňuje uplatnit vyšší standard ochrany, který vyplývá z jejich ústavy, čímž tak zabraňuje snížení úrovně ochrany základních práv.

92. V tomto případě by článek 53 Listiny členskému státu umožňoval podřídit výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu rozsudku pro zmeškání podmínkám, jejichž cílem je zabránit výkladu omezujícímu nebo narušujícímu základní práva uznaná jeho ústavou, a to aniž musí být tato vyšší úroveň ochrany platná v tomto členském státě nutně rozšířena na ostatní členské státy prostřednictvím Soudního dvora, který by ji převzal do své judikatury. Tento postoj vede k závěru, že v situaci, kdy Soudní dvůr nepovažuje za nutné, aby unijní právo poskytovalo základnímu právu širší ochranu oproti standardu vyplývajícímu z EÚLP, by článek 53 Listiny členskému státu umožnil zajistit tomuto základnímu právu takovou vyšší úroveň ochrany na základě jeho ústavy³¹.

93. Druhý výklad článku 53 Listiny spočívá v názoru, že účelem tohoto článku je vymezit oblast působnosti Listiny, a zejména ústav členských států, když tento článek podobně jako článek 51 této Listiny připomíná, že v oblasti působnosti unijního práva se má uplatňovat standard ochrany základních práv, který vyplývá z Listiny. Mimo oblast působnosti unijního práva Listina naproti tomu nebrání uplatňování standardu ochrany základních práv, který stanoví ústava členského státu. Nevýhodou tohoto výkladu článku 53 Listiny, jež je odůvodněn požadavkem jednotného použití unijního práva, je podle Tribunal Constitucional jednak to, že tento článek zbavuje vlastního právního obsahu, takže se stává nadbytečným ve vztahu k článku 51 Listiny, a jednak to, že uznává, že Listina může mít v členských státech za následek snížení úrovně ochrany základních práv vyplývající z jejich ústavních norem.

30 — Článek 53 EÚLP stanoví, že „[n]ic v této Úmluvě nebude vykládáno tak, jako by omezovalo nebo rušilo lidská práva a základní svobody, které mohou být uznány zákony každé Vysoké smluvní strany nebo každou jinou úmluvou, již je stranou“.

31 — Tribunal Constitucional v tomto ohledu odkazuje na rozsudky ze dne 12. června 2003, Schmidberger (C-112/00, Recueil, s. I-5659, bod 74); ze dne 11. prosince 2007, International Transport Workers' Federation a Finnish Seamen's Union (C-438/05, Sb. rozh. s. I-10779, bod 45), a ze dne 18. prosince 2007, Laval un Partneri (C-341/05, Sb. rozh. s. I-11767, bod 93). Z bodů uvedených v těchto rozsudcích vyplývá, že ochrana základních práv představuje legitimní zájem, který může v zásadě odůvodnit omezení povinností uložených unijním právem, i kdyby se jednalo o povinnosti uložené na základě takové základní svobody zaručené Smlouvou, jako je volný pohyb zboží nebo volný pohyb služeb.

94. Uvedený výklad článku 53 Listiny by znamenal, že Tribunal Constitucional by v rámci použití článku 4a rámcového rozhodnutí musel přizpůsobit svoji judikaturu týkající se výkladu článku 24 španělské ústavy. Mimo rozsah působnosti rámcového rozhodnutí by naproti tomu mohl uplatnit vyšší úroveň ochrany základních práv.

95. Třetí výklad článku 53 Listiny navržený Tribunal Constitucional spočívá v použití jednoho ze dvou prvních výkladů, a to podle charakteristických znaků konkrétního problému ochrany dotčených základních práv a kontextu, v němž dochází k posouzení úrovně ochrany, kterou je třeba použít³².

96. Podle mého názoru je třeba první výklad navržený Tribunal Constitucional důrazně odmítnout.

97. Tento výklad by byl totiž v rozporu se zásadou přednosti unijního práva, jelikož by v každém konkrétním případě upřednostňoval právní normu poskytující dotčenému základnímu právu nejvyšší stupeň ochrany. V určitých případech by tak byla uznána přednost vnitrostátních ústav před unijním právem.

98. Podle ustálené judikatury však platí, že použití vnitrostátních ustanovení, i kdyby byla ústavní povahy, s cílem omezit působnost ustanovení unijního práva by mělo za následek porušení jednotnosti a účinnosti tohoto práva, a nelze jej tedy připustit³³.

99. Článek 53 Listiny nelze podle mého názoru chápat jako ustanovení, jehož cílem je vyřešit kolizi mezi normou sekundárního práva, která by – vykládaná s ohledem na Listinu – stanovovala konkrétní standard ochrany základního práva, a normou vycházející z vnitrostátní ústavy, která by stanovovala vyšší úroveň ochrany téhož základního práva. Cílem ani účinkem tohoto článku v takovém případě není upřednostnit normu, která poskytuje širší ochranu a která vychází z vnitrostátní ústavy. Připuštění opaku by bylo v rozporu s ustálenou judikaturou Soudního dvora, jež se týká přednosti unijního práva.

100. V tomto ohledu poukazují na to, že ze znění článku 53 Listiny nijak nevyplývá, že by tento článek měl být chápán jako stanovující výjimku ze zásady přednosti unijního práva. Naopak lze uvést, že výraz „v oblasti své působnosti“ byl autory Listiny zvolen proto, aby tato zásada nebyla porušena³⁴. Uvedená zásada, jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, byla kromě toho potvrzena v prohlášeních připojených k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu podepsanou dne 13. prosince 2007³⁵.

101. První výklad navržený Tribunal Constitucional by rovněž narušil jednotné a účinné uplatňování unijního práva v členských státech.

102. Pokud jde o projednávanou věc, tento výklad by zejména vážně narušil jednotnost standardu ochrany stanoveného v čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí a mohl by bránit výkonu evropských zatýkacích rozkazů vydaných za účelem výkonu rozsudků pro zmeškání.

32 — Tribunal Constitucional v tomto ohledu cituje rozsudek ze dne 14. října 2004, Omega (C-36/02, Sb. rozh. s. I-9609, body 37 a 38), jakož i výše uvedený rozsudek Pupino (bod 60).

33 — Viz zejména rozsudky ze dne 17. prosince 1970, Internationale Handelsgesellschaft (11/70, Recueil, s. 1125, bod 3); ze dne 2. července 1996, Komise v. Lucembursko (C-473/93, Recueil, s. I-3207, bod 38), a ze dne 8. září 2010, Winner Wetten (C-409/06, Sb. rozh. s. I-8015, bod 61).

34 — V tomto smyslu viz Ladenburger, C., „European Union Institutional Report“, *The Protection of Fundamental Rights Post-Lisbon: The Interaction between the Charter of Fundamental Rights of the European Union, the European Convention on Human Rights and National Constitutions*, Tartu University Press, zprávy z XXV. kongresu FIDE, Tallinn, 2012, svazek 1, s. 141, zvláště s. 175 a poznámka pod čarou 124.

35 — Viz Prohlášení č. 17 o přednosti práva.

103. Tento výklad by totiž členským státům ponechal značný prostor pro uvážení při odmítnutí předání u rozsudků pro zmeškání. S ohledem na standard ochrany práva na spravedlivý proces v případě rozsudku pro zmeškání, který vyplývá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva a ze samotného přijetí rámcového rozhodnutí 2009/299, nepřiznává většina členských států pravděpodobně osobě odsouzené v nepřítomnosti právo na obnovu řízení, pokud se taková osoba jednoznačně vzdala práva zúčastnit se jednání soudu. Navržený výklad by tedy ochromil výkon španělskými justičními orgány evropských zatýkacích rozkazů, které byly vydány za účelem výkonu rozsudků pro zmeškání, pokud by vystavující členské státy nemohly dotyčným osobám zaručit právo na obnovu řízení. Vytvoření takovéhoho nejednotného systému by kromě toho podněcovalo pachatele, aby se uchýlili do členských států, jejichž ústavní normy poskytují lepší ochranu než normy jiných členských států, čímž by tak byla narušena účinnost rámcového rozhodnutí³⁶.

104. Tento první výklad článku 53 Listiny by rovněž narušil zásadu právní jistoty, jelikož by ustanovení sekundárního práva, ač by bylo v souladu se základními právy zaručenými Listinou, mohlo být členským státem neuplatněno z důvodu porušení některého z jeho ústavních norem.

105. Obecněji, první výklad navržený Tribunal Constitucional je v rozporu s tradičními postupy posouzení stupně ochrany, který musí být základním právům zajištěn v rámci Unie.

106. I když je pravda, že výklad práv chráněných Listinou musí směřovat k vysoké úrovni ochrany, jak lze dovodit z čl. 52 odst. 3 Listiny i z vysvětlení k jejímu čl. 52 odst. 4, je třeba nicméně upřesnit, že se musí jednat o úroveň ochrany dostatečnou pro právo Unie, jak to ostatně uvádí toto vysvětlení.

107. Jedná se zde o připomenutí zásady, kterou se po dlouho dobu řídil výklad základních práv v rámci Unie, a sice že ochrana základních práv uvnitř Unie musí být zajištěna v rámci její struktury a jejích cílů³⁷. V tomto ohledu není bezvýznamné, že preambule Listiny zmiňuje hlavní cíle Unie, mezi něž patří vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

108. Nelze tedy uvažovat pouze v rovině vyšší nebo nižší úrovně ochrany základních práv bez zohlednění požadavků spojených s činností Unie a specifickou povahou unijního práva.

109. Základní práva, která je třeba chránit, a úroveň ochrany, která jim musí být poskytnuta, odráží rozhodnutí dané společností ohledně spravedlivé rovnováhy, které má být dosaženo mezi zájmy jedinců a zájmy společenství, ke kterému patří. Toto rozhodnutí je úzce spjato s hodnoceními, která jsou vlastní dotyčnému právnímu řádu, zejména v závislosti na jeho sociálním, kulturním a historickém kontextu, a nelze jej tedy automaticky použít na jiné kontexty³⁸.

110. Vykládat článek 53 Listiny v tom smyslu, že členským státům umožňuje použít v oblasti působnosti unijního práva jejich ústavní normu, která zaručuje vyšší úroveň ochrany dotčeného základního práva, by tedy znamenalo nezohlednit skutečnost, že činnost spočívající v určení úrovně ochrany základních práv, které má být dosaženo, úzce závisí na kontextu, v němž je tato činnost uskutečňována.

111. I když cílem je směřovat k vysoké úrovni ochrany základních práv, ze specifické povahy unijního práva vyplývá, že úroveň ochrany plynoucí z výkladu vnitrostátní ústavy nelze automaticky přenést na unijní úroveň ani namítat v rámci uplatňování unijního práva.

36 — Viz Tinsley, A., „Note on the reference in case C 399/11 Melloni“, *New Journal of European Criminal Law*, svazek 3, vyd. 1, 2012, s. 19, zvláště s. 28. Autor odkazuje na článek Arroye Jiménez, nadepsaný „Sobre la primera cuestión prejudicial planteada por el Tribunal Constitucional – Bases, contenido y consecuencias“, *Revista Para el Análisis del Derecho*, Barcelona, říjen 2011.

37 — Výše uvedený rozsudek Internationale Handelsgesellschaft (bod 4).

38 — Viz Widmann, A.-M., „Article 53: undermining the impact of the Charter of Fundamental Rights“, *Columbia journal of European law*, svazek 8, 2002, č. 2, s. 342, zvláště s. 353, jakož i Van De Heyning, C., „No place like home – Discretionary space for the domestic protection of fundamental rights“, *Human rights protection in the European legal order: the interaction between the European and the national courts*, dílo citované výše, s. 65, zvláště s. 81.

112. Pokud jde o posouzení úrovně ochrany základních práv, která musí být zaručena v unijním právním řádu, je třeba zohlednit specifické zájmy, které podněcují činnost Unie. Totéž platí zejména pro nezbytnou jednotnost uplatňování unijního práva a požadavků spojených s vytvářením prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Tyto specifické zájmy vedou k přizpůsobení úrovně ochrany základních práv v závislosti na různých existujících zájmech.

113. Rámcové rozhodnutí 2009/299 konkrétně prokazuje, že úroveň ochrany základních práv je třeba stanovit nikoliv *in abstracto*, ale přiměřeně požadavkům souvisejícím s vytvářením prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

114. V tomto ohledu existuje zjevná souvislost mezi sbližováním právních předpisů členských států v oblasti práv osob v trestním řízení a posilováním vzájemné důvěry mezi těmito státy.

115. Jak uvádí bod 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí, „[m]echanismus evropského zatýkácího rozkazu je založen na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy“. Soudní dvůr měl navíc příležitost upřesnit, že rámcové rozhodnutí má usnadnit a urychlit justiční spolupráci, a má tak přispět k uskutečnění cíle vytyčeného pro Unii, a sice stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva tím, že se bude zakládat na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy³⁹.

116. Z tohoto hlediska vymezení společného a vysokého standardu ochrany práva na obhajobu na úrovni Unie může posílit důvěru vykonávajícího justičního orgánu v kvalitu řízení uplatňovaného ve vystavujícím členském státě.

117. Jak správně uvádí španělská vláda, cílem rámcového rozhodnutí 2009/299 je vyřešit problém vyplývající z existence různých úrovní ochrany v rámci výkonu evropského zatýkácího rozkazu v případě odsuzujících rozhodnutí vynesených v nepřítomnosti. Toto rámcové rozhodnutí patří mezi opatření, jejichž účelem je vytvořit evropský procesní řád, jenž je nezbytný pro zefektivnění mechanismů justiční spolupráce uvnitř Unie. Vzhledem k neexistenci harmonizace procesních záruk by totiž Unie mohla jen obtížně pokročit v uplatňování zásady vzájemného uznávání a ve vytváření skutečného prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Ostatně právě z tohoto důvodu čl. 82 odst. 2 SFEU stanoví, že „[v] rozsahu nezbytném pro usnadnění vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí a policejní a justiční spolupráce v trestních věcech s přeshraničním rozměrem mohou Evropský parlament a Rada [...] stanovit minimální pravidla“, přičemž tato pravidla se mohou mimo jiné týkat práv osob v trestním řízení.

118. Rámcové rozhodnutí 2009/299 je v souladu s touto logikou, neboť jeho cílem je nejen zajistit výkon evropských zatýkácích rozkazů v rámci odsuzujících rozhodnutí vynesených v nepřítomnosti, ale i to, aby taková základní práva dotčených osob, jako jsou právo na spravedlivý proces a právo na obhajobu, byla dostatečně chráněna.

119. Za účelem nalezení rovnováhy mezi těmito cíli unijní zákonodárce stanovil úroveň ochrany dotčených základních práv tak, aby nebyla ohrožena účinnost mechanismu evropského zatýkácího rozkazu.

120. V tomto ohledu sdílím názor španělské vlády, která tvrdí, že i když je nutné zajistit výkon soudních rozhodnutí vydaných členskými státy, a to při plném dodržování základních práv obviněných v rámci trestního řízení, není nicméně možné, aby procesní záruky, které mají posledně uvedení, byly využívány s jediným cílem vyhnout se spravedlnosti. Jedná se sice o dodržování základních práv, ale současně o zajištění toho, aby v přeshraničním rozměru, jako je prostor svobody, bezpečnosti a práva, nebyly procesní záruky využívány k bránění výkonu soudních rozhodnutí.

39 — Viz zejména rozsudek ze dne 28. června 2012, West (C-192/12 PPU, bod 53 a citovaná judikatura).

121. Článek 4a rámcového rozhodnutí je konkrétní odpovědí na tuto snahu zajistit lepší výkon evropských zatýkacích rozkazů vydaných za účelem výkonu rozsudků pro zmeškání při současném posílení procesních práv dotyčných osob způsobem přiměřeným tomuto cíli.

122. Výklad článku 53 Listiny, který by vykonávajícimu justičnímu orgánu umožňoval na základě vnitrostátní ústavní normy obecně podmínit výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu rozsudku pro zmeškání tím, že osoba, na kterou se daný rozkaz vztahuje, má ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení, by narušil rovnováhu takto dosaženou článkem 4a rámcového rozhodnutí, a nelze jej tedy připustit.

123. Rovněž upřesňuji, že bod 12 odůvodnění rámcového rozhodnutí nelze chápat jako potvrzení prvního výkladu navrženého Tribunal Constitucional. Podle tohoto bodu odůvodnění toto rámcové rozhodnutí „nebrání členskému státu v tom, aby uplatňoval své ústavní zásady týkající se práva na spravedlivý proces“. Uvedený bod odůvodnění je podle mého názoru třeba vykládat ve spojení s čl. 1 odst. 3 uvedeného rámcového rozhodnutí. Výše přitom bylo uvedeno, že toto ustanovení je do značné míry zbaveno svého užitečného účinku, jelikož pro výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu rozsudku pro zmeškání byl standard ochrany práva na spravedlivý proces v rámci Unie společně vymezen s přijetím čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí.

124. Ve třetí otázce se Tribunal Constitucional vedle výkladu článku 53 Listiny zamýšlí ve skutečnosti nad tím, jaký rozhodovací prostor mají členské státy pro stanovení úrovně ochrany základních práv, kterou chtějí zaručit v rámci provádění unijního práva. V tomto ohledu je třeba odlišovat situace, kdy je na unijní úrovni vymezena úroveň ochrany, která musí být zaručena základnímu právu v rámci provádění činnosti Unie, a situace, kdy tato úroveň ochrany společně vymezena nebyla.

125. V prvním případě je stanovení úrovně ochrany – jak bylo uvedeno výše – úzce spojeno s cíli dotčené činnosti Unie. Je odrazem rovnováhy mezi nutností zajistit účinnost činnosti Unie a nutností dostatečně chránit základní práva. V této situaci je zřejmé, že pokud by se členský stát dodatečně dovolával zachování své vyšší úrovně ochrany, mělo by to za následek narušení rovnováhy dosažené unijním zákonodárcem, a tedy ztížení uplatňování unijního práva.

126. V kontextu rámcového rozhodnutí je jeho čl. 4a odst. 1 vyjádřením souhlasu všech členských států určit, kdy musí být osoba odsouzená v nepřítomnosti předána, aniž je tím ohroženo její právo na spravedlivý proces a právo na obhajobu. Tento konsenzus mezi členskými státy neponechává prostor pro uplatnění různých vnitrostátních standardů ochrany.

127. Naproti tomu ve druhém případě mají členské státy širší rozhodovací prostor pro uplatnění – v oblasti působnosti unijního práva – úrovně ochrany základních práv, kterou chtějí zaručit v rámci vnitrostátního právního řádu, a to dokud je taková úroveň ochrany slučitelná s řádným prováděním unijního práva a nezasahuje do jiných základních práv chráněných podle unijního práva⁴⁰.

128. Když byly tyto skutečnosti upřesněny, je nyní třeba určit úlohu, kterou plní článek 53 Listiny v rámci této Listiny.

40 — Pokud jde o příklady základních práv, která v některých členských státech požívají vyšší úrovně ochrany ve srovnání s úrovní ochrany vyplývající z EÚLP a z unijního práva, viz Besselink, L. F. M., „General Report“, *The Protection of Fundamental Rights Post-Lisbon: The Interaction between the Charter of Fundamental Rights of the European Union, the European Convention on Human Rights and National Constitutions*, dílo citované výše, s. 63, zvláště s. 70. Viz rovněž Ladenburger, C., dílo citované výše, který má za to, že „where Union law leaves several ways of implementation without its effectiveness being undermined, then it is hard to see why the national authority should not be authorised to select only such modes of implementation that respect its own constitution“ (s. 173).

129. Přitom je třeba podle mého názoru nepodceňovat politickou a symbolickou hodnotu tohoto článku⁴¹. Rovněž mám za to, že uvedený článek musí být vykládán v úzkém spojení s články 51 a 52 Listiny, na které navazuje.

130. Podle vysvětlení k článku 53 Listiny je „[c]ílem tohoto ustanovení zachovat úroveň ochrany, kterou nyní poskytují ve své oblasti působnosti právo Unie, vnitrostátní a mezinárodní právo. Kvůli jejímu významu se uvádí odkaz na EÚLP“.

131. Autoři Listiny nemohli opomenout existenci několika zdrojů ochrany základních práv, jimiž jsou členské státy vázány, a museli tedy stanovit způsob koexistence Listiny a těchto zdrojů. To je hlavním cílem hlavy VII Listiny, která obsahuje obecná ustanovení upravující výklad a použití této Listiny. Z tohoto hlediska článek 53 Listiny doplňuje zásady uvedené v článcích 51 a 52 této Listiny a připomíná, že v systému, v němž existuje několik zdrojů ochrany základních práv, nemá být Listina výlučným nástrojem ochrany těchto práv a že Listina nemůže sama o sobě ohrozit nebo snížit úroveň ochrany vyplývající z těchto různých zdrojů v příslušné oblasti jejich působnosti.

132. Listina nepředstavuje izolovaný nástroj, který by nesouvisel s ostatními zdroji ochrany základních práv. Sama Listina stanoví, že její ustanovení musí být vykládána při náležitém zohlednění ostatních právních zdrojů, ať již jsou vnitrostátní či mezinárodní. Článek 52 odst. 3 Listiny tak z EÚLP činí minimální standard, pod který by unijní právo nemělo klesnout, a čl. 52 odst. 4 Listiny stanoví, že pokud tato Listina uznává základní práva, která vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, musí být tato práva vykládána v souladu s těmito tradicemi⁴².

133. Článek 53 Listiny, který doplňuje tato ustanovení, uvádí, že v rámci koexistence jednotlivých zdrojů ochrany základních práv nemůže Listina sama o sobě vést ke snížení úrovně ochrany těchto práv v jednotlivých právních rádech. Cílem tohoto článku je tak potvrdit, že Listina stanoví úroveň ochrany základních práv pouze v oblasti působnosti unijního práva.

134. Listina tak nemůže mít za účinek to, že členské státy budou nuceny snížit úroveň ochrany základních práv zaručenou vnitrostátní ústavou v případech, které nespadají do působnosti unijního práva. Článek 53 Listiny vyjadřuje rovněž myšlenku, že přijetí Listiny by členskému státu nemělo sloužit jako záminka ke snížení ochrany základních práv v oblasti působnosti vnitrostátního práva.

135. V tomto ohledu má výraz „v oblasti své působnosti“ zejména členské státy ujistit, že Listina nemá nahradit jejich vnitrostátní ústavu, pokud jde o úroveň ochrany, kterou tato ústava zaručuje v oblasti působnosti vnitrostátního práva⁴³. Použití tohoto výrazu zároveň znamená, že článek 53 Listiny nemůže porušit přednost unijního práva, pokud je úroveň ochrany základních práv, které má být dosaženo, posuzována v rámci provádění unijního práva.

41 — Viz Bering Liisberg, J., „Does the EU Charter of Fundamental Rights Threaten the Supremacy of Community Law? – Article 53 of the Charter: a fountain of law or just an inkblot?“, *Jean Monnet Working Paper* č. 4/01, s. 18 a 50.

42 — C. Ladenburger, dílo citované výše, s. 179, shrnuje hlavní myšlenku plynoucí z čl. 52 odst. 4 Listiny následovně:

„[T]he step of incorporating a written catalogue into primary law should not lead to construing Union fundamental rights in complete abstraction from the Member States' constitutional traditions and laws.“

Článek 52 odst. 6 Listiny, který stanoví, že „[k] vnitrostátním právním předpisům a zvyklostem musí být plně přihlíženo tak, jak je stanoveno v této listině“, je založen na téže logice.

43 — Viz Bering Liisberg, J., dílo citované výše, s. 16 a 35. V rámci členských států jsou vnitrostátní soudy schopny rozlišit, jaký standard musí být uplatněn v závislosti na případech, které jsou jim předloženy, a na použitelném právu. V této souvislosti viz Besselink, L. F. M., dílo citované výše, který poznamenává, že „in federal states courts are acquainted with the distinction between areas of competence and the differentiated standards which accompany each. At the same time there is little doubt that the various ‚layers‘ overlap“ (s. 77).

136. S ohledem na svůj výklad článku 53 Listiny tedy navrhuji, aby Soudní dvůr rozhodl, že tento článek je třeba vykládat v tom smyslu, že vykonávajícímu justičnímu orgánu neumožňuje na základě jeho vnitrostátního ústavního práva podmínit výkon evropského zatýkacího rozkazu tím, že osoba, na kterou se daný rozkaz vztahuje, má ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení, když čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí použití takovéto podmínky neumožňuje.

137. Upřesňuji, že postoj, který v projednávané věci Soudnímu dvoru navrhuji zaujmout, nevede k popření nutnosti zohlednit národní identitu členských států, k níž ústavní identita dozajista patří⁴⁴.

138. Jsem si vědom toho, že Unie je povinna – jak stanoví čl. 4 odst. 2 SEU – ctít národní identitu členských států, „která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech“⁴⁵. Rovněž poznamenávám, že v preambuli Listiny je připomenuto, že Unie musí při své činnosti respektovat národní identitu členských států.

139. Členský stát, který by měl za to, že ustanovení sekundárního práva ohrožuje jeho národní identitu, by jej tak mohl napadnout na základě čl. 4 odst. 2 SFEU⁴⁶.

140. V projednávané věci se však o takovou situaci nejedná. Na základě diskusí, k nimž došlo jak před Tribunal Constitucional, tak před Soudním dvorem jsem v tomto ohledu přesvědčen, že určení rozsahu práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu v případě rozsudků pro zmeškání se nemůže dotknout národní identity Španělského království.

141. Kromě toho, že určení „absolutního obsahu“ práva na obhajobu je i nadále diskutováno v rámci samotného Tribunal Constitucional, Španělské království zejména na základě výjimek z obnovy řízení po vydání rozsudku pro zmeškání, jež existují ve španělském právu, na jednání samo uvedlo, že účast obžalovaného na jednání soudu nespadá pod ústavní identitu Španělského království.

142. Kromě toho nesmí být podle mého názoru zaměňováno to, co spadá pod náročné pojetí ochrany základního práva, s ohrožením národní identity nebo konkrétně ústavní identity členského státu. V projednávané věci se sice jedná o základní právo chráněné španělskou ústavou, jehož význam nelze podceňovat, to však neznamená, že by v této věci muselo přicházet v úvahu použití čl. 4 odst. 2 SEU.

143. Dále je třeba upřesnit, že zohlednění rozlišovacích prvků, které charakterizují vnitrostátní právní řády, patří mezi zásady, kterými se musí řídit vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

144. Článek 67 odst. 1 SFEU totiž uvádí, že „[U]nie tvoří prostor svobody, bezpečnosti a práva při respektování základních práv a různých právních systémů a tradic členských států“. Článek 82 odst. 2 SFEU mimoto stanoví, že minimální pravidla, která mohou být přijata Parlamentem a Radou, zejména pokud jde o práva osob v trestním řízení, musí přihlížet „k rozdílům mezi právními tradicemi

44 — V této souvislosti viz zejména D., „L'identité constitutionnelle dans la jurisprudence de l'Union européenne“, *L'identité constitutionnelle saisie par les juges en Europe*, Éditions A. Pedone, Paris, 2011, s. 27; Constantinesco, V., „La confrontation entre identité constitutionnelle européenne et identités constitutionnelles nationales, convergence ou contradiction? Contrepoint ou hiérarchie?“, *L'Union européenne: Union de droit, Union des droits – Mélanges en l'honneur de Philippe Manin*, Éditions A. Pedone, Paris, 2010, s. 79, a v tomtéž díle Mouton, J.-D., „Réflexions sur la prise en considération de l'identité constitutionnelle des États membres de l'Union européenne“, s. 145.

45 — Soudní dvůr se odvolával na toto ustanovení ve svých rozsudcích ze dne 22. prosince 2010, Sayn-Wittgenstein (C-208/09, Sb. rozh. s. I-13693, bod 92); ze dne 12. května 2011, Runevič-Vardyn a Wardyn (C-391/09, Sb. rozh. s. I-3787, bod 86), a ze dne 24. května 2011, Komise v. Lucembursko (C-51/08, Sb. rozh. s. I-4231, bod 124). Viz rovněž bod 59 stanoviska generálního advokáta Jääskinen ve věci Las (C-202/11, projednávaná Soudním dvorem), jakož i bod 60 a násl. žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci JS (C-253/12, projednávaná Soudním dvorem).

46 — Viz Besselink, L. F. M., dílo citované výše, který uvádí, že „divergent fundamental rights standards may not be resolved explicitly via provisions like Article 53 of the Charter and of the ECHR, but by reference to Article 4(2) EU. Reliance on divergent fundamental rights standards is then made dependent on whether it forms part of the constitutional identity of a Member State“ (s. 136).

a systémy členských států“. Rovněž podotýkám, že čl. 82 odst. 3 SFEU stanoví, že „[p]okud se člen Rady domnívá, že by se návrh směrnice podle odstavce 2 dotkl základních aspektů jeho systému trestního soudnictví, může požádat, aby se návrhem zabývala Evropská rada“, přičemž řádný legislativní postup se tak pozastaví a v případě trvající neshody může vést k posílené spolupráci.

145. Přijetí článku 4a rámcového rozhodnutí unijním zákonodárcem prokazuje, že členské státy si přály zaujmout společný přístup k výkonu evropských zatýkacích rozkazů vydaných za účelem výkonu rozsudků pro zmeškání a že tento společný přístup byl slučitelný s rozdílností právních tradic a systémů členských států.

IV – Závěry

146. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr Tribunal Constitucional odpověděl následovně:

- „1) Článek 4a odst. 1 písm. a) a b) rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, je třeba vykládat v tom smyslu, že brání vykonávajícímu justičnímu orgánu, aby v případech uvedených v tomto ustanovení podmínil výkon evropského zatýkacího rozkazu tím, že osoba, na kterou se daný rozkaz vztahuje, má ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení.
- 2) Článek 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584, ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299, je slučitelný s čl. 47 druhým pododstavcem a čl. 48 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie.
- 3) Článek 53 Listiny základních práv Evropské unie neumožňuje, aby vykonávající justiční orgánu, na základě svého vnitrostátního ústavního práva podmínil výkon evropského zatýkacího rozkazu tím, že osoba, na kterou se daný rozkaz vztahuje, má ve vystavujícím členském státě právo na obnovu řízení, když čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584, ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299, použití takovéto podmínky neumožňuje.“